

MAŁGORZATA RYKOWSKA

MUZYKA

PROGRAM NAUCZANIA
DLA KLAS IV–VI SZKOŁY PODSTAWOWEJ

 OPERON

Gdynia 2009

Projekt okładki: Artur Tarasiewicz
Redaktor prowadzący: Magdalena Borek, Izabela Mrówczyńska
Redakcja językowa: Piotr Salewski, Marzena Miłoch
Redakcja graficzna i skład: Józef Klekowski
Korekta: Marlena Dobrowolska

Program dopuszczony do użytku szkolnego przez Ministra Edukacji Narodowej i wpisany do wykazu programów nauczania muzyki w klasach IV–VI szkoły podstawowej na podstawie opinii rzeczoznawców: prof. dr. hab. Andrzeja Stępnika, dr Elżbiety Zwolińskiej

Nr dopuszczenia **DPN-5002-16/09**

© Copyright by Wydawnictwo Pedagogiczne OPERON Sp. z o.o. & Małgorzata Rykowska
Gdynia 2009
Wszelkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie w całości lub we fragmentach bez zgody wydawcy
zabronione.
3-9/V

Wydawca:
Wydawnictwo Pedagogiczne OPERON Sp. z o.o.
81-212 Gdynia, ul. Hutnicza 3
tel. centrali 058 679 00 00
e-mail: info@operon.pl
<http://www.operon.pl>

ISBN 978-83-7461-880-9

Spis treści

I. Wstęp	4
II. Podstawa programowa	6
III. Cele edukacyjne	8
IV. Treści nauczania i wymagania edukacyjne	9
V. Procedury osiągnięcia celów	20
VI. Przewidywane osiągnięcia uczniów po zakończeniu drugiego etapu edukacyjnego	22
VII. Metody oceniania osiągnięć ucznia	23
VIII. Przykładowe plany nauczania	26

I. Wstęp

.....

Niniejszy program został skonstruowany w taki sposób, aby uczeń mógł zdobyć wiedzę i umiejętności niezbędne do kontynuowania edukacji na kolejnych etapach kształcenia. W programie położono nacisk na ukazanie uczniom walorów świata dźwięków oraz ich wpływu na rozwój człowieka.

Jednym z założeń tego programu jest rozwijanie wrażliwości uczniów. Muzyka to nie tylko granie, śpiewanie, ruch. To także emocje, które towarzyszą każdemu zetknięciu z nią. Warto podkreślić, że owo przeżywanie ma ogromny wpływ na kształtowanie osobowości młodego człowieka. Kierując się tą myślą, zaproponowano materiał nauczania umożliwiający poznanie i kształtowanie gustów młodych odbiorców.

Zaproponowane w programie treści nauczania podzielono na dwanaście modułów:

- zasady muzyki i elementy dzieła muzycznego,
- formy muzyczne,
- wielcy kompozytorzy,
- folklor; tańce polskie i innych narodów,
- instrumenty muzyczne,
- muzyka na scenie i estradzie,
- ilustracyjna rola muzyki,
- muzyka rozrywkowa i jej rodzaje,
- podstawowe zasady gry na flecie i keyboardzie,
- gra na instrumentach,
- ćwiczenia ułatwiające śpiewanie,
- śpiew.

W programie nie narzucono kolejności realizacji treści nauczania wchodzących w skład poszczególnych modułów. Nauczyciel może sam zdecydować o podziale materiału i kolejności jego realizacji w ciągu trzech lat nauki. Zaproponowane w rozdziale VIII plany nauczania nie mają więc charakteru obligatoryjnego. Konieczna jest realizacja wszystkich treści nauczania podanych w programie. Można je poszerzyć o dodatkowe treści w zależności od:

- ilości godzin przydzielonych na realizację przedmiotu,
- możliwości intelektualnych i muzycznych uczniów,
- zainteresowań uczniów,
- wyposażenia klasy w pomoce dydaktyczne.

W każdym module podano wymagania edukacyjne w zakresie wiadomości i umiejętności. Oczekiwane zaś działania, postawy i umiejętności uczniów w zakresie wychowania zamieszczono osobno po przedstawieniu poszczególnych modułów, aby uniknąć powtarzania tych samych treści.

Ponadto w programie zamieszczono obowiązującą podstawę programową nauczania muzyki na drugim etapie edukacyjnym, podano cele ogólne oraz szczegółowe (z podziałem na cele kształcenia i wychowania) oraz procedury osiągania celów i przewidywane osiągnięcia uczniów, a także omówiono metody oceniania.

Do realizacji przedstawionego programu jest przeznaczona publikacja *Muzyka. Podręcznik dla klas 4–6 szkoły podstawowej* autorstwa Małgorzaty Rykowskiej i Zbigniewa Szalki. Rozdziały podręcznika są ściśle powiązane z poszczególnymi modułami programu.

Zakłada się, że niniejszy program będzie realizowany w ciągu 45 godzin zajęć muzycznych. Proponuje się, aby zrealizować go w czasie trzech semestrów (jeden semestr w każdej klasie), ale możliwe jest również inne rozplanowanie treści programu w ciągu trzech lat nauczania.

II. Podstawa programowa

.....

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. (Dz. U. z 2002 r. Nr 51, poz. 458 z późniejszymi zmianami).

II ETAP EDUKACYJNY **KLASY IV–VI** **MUZYKA**

Cele edukacyjne

1. Pobudzanie wszechstronnego rozwoju uczniów, a w szczególności:
 - rozbudzanie twórczej postawy wobec siebie i świata,
 - rozwijanie ogólnej wrażliwości dziecka,
 - rozwijanie muzykalności, wrażliwości muzycznej,
 - rozwijanie umiejętności refleksyjnego słuchania,
 - rozwijanie zainteresowań i zamiłowań muzycznych.
2. Wyposażenie uczniów w podstawowe umiejętności muzyczne.
3. Wprowadzenie uczniów do aktywnego uczestnictwa w kulturze.
4. Wpływanie przez sztukę na obyczaje i kulturę uczniów oraz atmosferę szkolną.

Zadania szkoły

1. Tworzenie sytuacji dających możliwość przeżyć wewnętrznych, bezinteresownego działania, procesu twórczego – wysiłku i radości towarzyszących twórczej aktywności.
2. Umożliwienie kontaktu z wielkimi dziełami sztuki.
3. Kształtowanie postaw.

Treści nauczania

1. Nauka śpiewania w wykonaniu indywidualnym i zbiorowym.
2. Muzykowanie na instrumentach.
3. Działania muzyczno-ruchowe.
4. Słuchanie muzyki.
5. Obserwacja i tworzenie świata dźwięku.
6. Pojęcia muzyczne niezbędne do prowadzenia rozmów o muzyce.
7. Różnorodność muzyki ojczystej, w tym regionalnej, oraz muzyki innych narodów i regionów świata.
8. Wartości muzyki klasycznej, rozrywkowej i ludowej.

II. Podstawa programowa

7

Osiągnięcia

1. Śpiewanie indywidualne i w grupie.
2. Umiejętność słuchania muzyki.
3. Znajomość najważniejszych pieśni narodowych.

III. Cele edukacyjne

.....

Cele ogólne:

- przygotowanie uczniów do korzystania z dóbr kultury narodowej i światowej,
- rozbudzenie zamiłowania do wspólnego i indywidualnego muzykowania,
- kształtowanie wrażliwości estetycznej ucznia.

Cele szczegółowe:

a) kształcenia

- zapoznanie uczniów z podstawowymi pojęciami muzycznymi,
- kształcenie poczucia rytmu oraz słuchu wysokościowego i harmonicznego uczniów,
- rozwijanie wyobraźni twórczej uczniów,
- systematyczne pogłębianie wiedzy uczniów o muzyce i muzykach,
- zapoznanie uczniów z repertuarem pieśni patriotycznych oraz piosenek dziecięcych, popularnych i ludowych,
- zapoznanie uczniów z literaturą muzyczną,
- zapoznanie uczniów z polską kulturą narodową i ludową oraz kulturą innych krajów,
- doskonalenie umiejętności wspólnego muzykowania,
- rozwijanie umiejętności wypowiedzania się na tematy muzyczne;

b) wychowania

- kształcenie poczucia tożsamości narodowej,
- kształtowanie umiejętności postrzegania istnienia kultur innych narodów oraz postawy akceptowania różnic kulturowych i doceniania zdobyczy kulturowych innych narodów,
- zachęcanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w kulturze muzycznej,
- rozwijanie zainteresowań i zamiłowań muzycznych uczniów,
- kształtowanie wrażliwości i umiejętności przeżywania zjawisk muzycznych,
- doskonalenie umiejętności pracy zespołowej,
- kształcenie umiejętności samooceny.

IV. Treści nauczania i wymagania edukacyjne

.....

1. Zasady muzyki i elementy dzieła muzycznego

Liczba planowanych godzin lekcyjnych: 5

Treści nauczania:

- elementy muzyki (melodia, rytm, harmonia, artykulacja, tempo, dynamika)
- podstawy pisma muzycznego
- budowa okresowa utworu

Wymagania edukacyjne w zakresie

a) wiadomości

Uczeń:

- zna podstawy pisma muzycznego,
- wymienia elementy dzieła muzycznego i rozumie ich znaczenie,
- wyjaśnia zasady budowy utworu;

b) umiejętności

Uczeń potrafi:

- swobodnie posługiwać się notacją muzyczną,
- budować akordy i gamy,
- tworzyć takty,
- określać metrum w utworach,
- stosować w praktyce znaki chromatyczne,
- analizować budowę okresową utworów.

2. Formy muzyczne

Liczba planowanych godzin lekcyjnych: 4

Treści nauczania:

- formy muzyczne A, AB, ABA
- rondo muzyczne
- wariacje
- polifonia i homofonia

Wymagania edukacyjne w zakresie**a) wiadomości**

Uczeń:

- zna zasadę budowy najprostszych form muzycznych,
- definiuje homofonię i polifonię,
- definiuje formę kanonu,
- omawia budowę utworu muzycznego poznanego na lekcji;

b) umiejętności

Uczeń potrafi:

- rozpoznać w słuchanych utworach formy muzyczne,
- charakteryzować formy muzyczne,
- układać kompozycje rytmiczne w formie ABA, rondo i wariacji,
- formułować „pytania” i „odpowiedzi” muzyczne,
- odróżnić fakturę homofoniczną od polifonicznej.

3. Wielcy kompozytorzy

Liczba planowanych godzin lekcyjnych: 7

Treści nauczania:

- Jan Sebastian Bach
- Józef Haydn
- Wolfgang Amadeusz Mozart
- Fryderyk Chopin
- Stanisław Moniuszko
- Karol Szymanowski
- Witold Lutosławski

Wymagania edukacyjne w zakresie**a) wiadomości**

Uczeń:

- porządkuje chronologicznie nazwiska poznanych kompozytorów,
- zna ważne fakty z życia kompozytorów,
- wymienia ich dzieła;

b) umiejętności

Uczeń potrafi:

- rozpoznać utwory muzyczne poznanych kompozytorów,
- przyporządkować twórców do epok,
- rozróżnić utwory z danych epok,
- odróżnić fakturę homofoniczną od polifonicznej,
- zaśpiewać fragmenty poznanych utworów.

4. Folklor. Tańce polskie i innych narodów

Liczba planowanych godzin lekcyjnych: 7

Treści nauczania:

- folklor, regiony folklorystyczne w Polsce
- polskie tańce narodowe
- tańce i muzyka innych narodów

Wymagania edukacyjne w zakresie

a) wiadomości

Uczeń:

- wymienia regiony folklorystyczne w Polsce,
- definiuje pojęcie etnografii,
- przedstawia postać Oskara Kolberga,
- wymienia polskie tańce narodowe,
- zna wybrane tańce innych narodów,
- zna rytmy poznanych tańców,
- wymienia nazwiska wybranych kompozytorów tworzących muzykę taneczną;

b) umiejętności

Uczeń potrafi:

- charakteryzować poszczególne tańce,
- zatańczyć podstawowy krok poloneza i innego wybranego tańca narodowego,
- wykonywać podstawowe kroki walca, samby i polki,
- rozróżniać tańce ludowe,
- rozpoznawać rytm synkopowany,
- odróżniać muzykę ludową od stylizowanej.

5. Instrumenty muzyczne

Liczba planowanych godzin lekcyjnych: 3

Treści nauczania:

- instrumenty pierwotne
- instrumenty strunowe
- instrumenty dęte
- instrumenty perkusyjne

Wymagania edukacyjne w zakresie

a) wiadomości

Uczeń:

- wymienia grupy instrumentów,
- rozpoznaje instrumenty po ich barwie,
- zna budowę instrumentów strunowych, dętych i perkusyjnych,
- wymienia tytuły słuchanych utworów, wykonywanych na instrumentach dętych, strunowych i perkusyjnych,
- omawia sposób powstawania dźwięków w instrumentach dętych, perkusyjnych i strunowych;

b) umiejętności

Uczeń potrafi:

- opisywać instrumenty i przyporządkowywać je do danej grupy,
- rozróżniać brzmienia instrumentów,
- rozpoznawać instrument solowy w słuchanym utworze,
- opisywać barwę, długość brzmienia dźwięku i możliwości wykonawcze poznanych instrumentów,
- wyjaśniać sposób powstawania dźwięków w instrumentach smyczkowych i dętych.

6. Muzyka na scenie i estradzie

Liczba planowanych godzin lekcyjnych: 4

Treści nauczania:

- koncert
- opera
- operetka
- musical
- balet

Wymagania edukacyjne w zakresie**a) wiadomości**

Uczeń:

- podaje skład instrumentów orkiestry symfonicznej kwartetu smyczkowego,
- definiuje terminy: kompozytor, batuta, partytura,
- wyjaśnia definicję opery, musicalu, operetki, baletu,
- zna nazwiska twórców oper, operetek, baletów i musicali;

b) umiejętności

Uczeń potrafi:

- rozpoznawać rodzaje zespołów muzycznych: duety, tercety, kwartety,
- rozpoznawać rodzaje głosu ludzkiego,
- wyjaśnić, jaką rolę spełnia muzyka w balecie,
- śpiewać fragmenty znanych oper i operetek.

7. Ilustracyjna rola muzyki

Liczba planowanych godzin lekcyjnych: 3

Treści nauczania:

- interpretacja plastyczna muzyki
- muzyka ilustracyjna
- muzyka programowa
- muzyka filmowa

Wymagania edukacyjne w zakresie**a) wiadomości**

Uczeń:

- wyjaśnia znaczenie pojęć muzyki ilustracyjnej, programowej i filmowej,
- wymienia kompozytorów tworzących muzykę ilustracyjną i programową,

IV. Treści nauczania i wymagania edukacyjne

- wymienia wybrane tytuły utworów muzyki programowej i ilustracyjnej,
- podaje wybrane nazwiska kompozytorów tworzących muzykę do filmów;

b) umiejętności

Uczeń potrafi:

- rozpoznać, jakimi środkami posłużył się kompozytor, aby oddać charakter utworu,
- tworzyć ilustracje instrumentalne do wierszy,
- rozpoznawać muzykę filmową ze znanych mu filmów,
- przyporządkowywać tytuły do poznanych utworów.

8. Muzyka rozrywkowa i jej rodzaje

Liczba planowanych godzin lekcyjnych: 2

Treści nauczania:

- nowe gatunki muzyczne: jazz, rock and roll
- najnowsze gatunki muzyczne: dance, hip-hop
- zespoły muzyczne

Wymagania edukacyjne w zakresie**a) wiadomości**

Uczeń:

- wymienia rodzaje muzyki rozrywkowej,
- zna korzenie muzyki jazzowej,
- podaje nazwiska słynnych kompozytorów muzyki rozrywkowej,
- wymienia nazwiska słynnych wykonawców muzyki rozrywkowej;

b) umiejętności

Uczeń potrafi:

- rozpoznawać rodzaje muzyki rozrywkowej,
- zaśpiewać utwór w rytmie hip-hopu,
- rozpoznawać wykonawców muzyki rozrywkowej,
- charakteryzować znane mu gatunki muzyki rozrywkowej.

9. Podstawowe zasady gry na flecie i keyboardzie

Liczba planowanych godzin lekcyjnych: 2

Treści nauczania:

- nauka gry na flecie podłużnym sopranowym
- nauka gry na keyboardzie

Wymagania edukacyjne w zakresie**a) wiadomości**

Uczeń:

- wie, jak prawidłowo trzymać flet,
- zna sposób wydobywania dźwięków na flecie,
- prawidłowo intonuje na flecie poznane dźwięki,
- omawia sposób wydobywania dźwięków na keyboardzie;

b) umiejętności

Uczeń potrafi:

- zagrać na flecie proste utwory,
- zagrać na keyboardzie akompaniament do piosenek,
- stosować techniki gry *legato* i *staccato*,
- grać zespołowo.

10. Gra na instrumentach

Liczba planowanych godzin lekcyjnych: 5

Treści nauczania:

- charakterystyczne utwory różnych stylów muzycznych
- posługiwanie się różnymi rodzajami instrumentów

Wymagania edukacyjne w zakresie**a) wiadomości**

Uczeń:

- zna zasady wspólnego muzykowania,
- zna literaturę muzyczną z różnych gatunków;

b) umiejętności

Uczeń potrafi:

- odczytać zapis notacji muzycznej,
- zagrać akompaniament na instrumentach perkusyjnych (o określonej i nieokreślonej wysokości dźwięków), flecie i keyboardzie,
- określić nastrój i charakter wykonywanego utworu.

11. Ćwiczenia ułatwiające śpiewanie

Liczba planowanych godzin lekcyjnych: 3

Treści nauczania:

- aparat głosowy
- emisja głosu
- ćwiczenia emisyjne

Wymagania edukacyjne w zakresie**a) wiadomości**

Uczeń:

- zna budowę aparatu głosowego,
- definiuje pojęcia dykcji i intonacji,
- zna zasady higieny głosu,
- zna skalę swojego głosu;

b) umiejętności

Uczeń potrafi:

- prawidłowo wypowiadać samogłoski,
- dbać o głos i przestrzegać zasad jego higieny,
- umiejętnie posługiwać się oddechem,
- śpiewać *legato* i *staccato*.

12. Śpiew

Liczba planowanych godzin lekcyjnych: śpiew powinien być elementem każdej lekcji

Treści nauczania:

- hymny i pieśni patriotyczne
- piosenki turystyczne i ekologiczne
- piosenki o porach roku
- kolędy i piosenki zimowe
- piosenki okazjonalne
- piosenki do tańca
- kanony
- piosenki różne

Wymagania edukacyjne w zakresie

a) wiadomości

Uczeń:

- zna różnorodną tematykę utworów wokalnych;

b) umiejętności

Uczeń potrafi:

- zaśpiewać z pamięci pieśni hymniczne,
- opracować ruch sceniczny do piosenek,
- zaśpiewać w dwugłosie,
- śpiewać w kanonie.

Repertuar do rozwijania muzycznej aktywności uczniów

Zamieszczone poniżej utwory, zawierające repertuar do śpiewania i grania na instrumentach, są to zarówno tradycyjne pieśni patriotyczne, popularne piosenki, jak i utwory nowe, autorskie.

Utwory do śpiewania proponowane przy realizacji modułu 12

- Biją dzwony* (muz. autor nieznany)
- Bogurodzica* (muz. z XIII–XV wieku)
- Cicha noc* (muz. Franz Xaver Gruber)
- Dzień jeden w roku* (muz. Seweryn Krajewski)
- Dzwonki sań* (muz. autor nieznany)
- Familijny blues* (muz. Thord Gummersson)
- Gdzie ta keja* (muz. Jerzy Porębski)
- Hymn do Bałtyku* (muz. Feliks Nowowiejski)
- Jak szybko mijają chwile* (muz. Franciszek Leśniak)
- Jesień – piękna pani* (muz. Karol Urbanek)
- Karnawał w Rio* (muz. Thord Gummersson)
- Lato, lato* (muz. Witold Krzemiński)
- Marsz Pierwszej Brygady* (pieśń historyczna; muz. autor nieznany)
- Mazurek Dąbrowskiego* (pieśń patriotyczna; muz. autor nieznany)
- My Bonnie* (muz. autor nieznany)
- My, Cyganie* (muz. autor nieznany)
- Nauczycielom* (muz. Tadeusz Szarwaryn)
- Odpowie ci wiatr* (muz. Bob Dylan)

Ogniska już dogasa blask (szkocka melodia tradycyjna)
Piechota (muz. Leon Łuskino)
Pierwszy śnieg (muz. Karol Urbanek)
Piosenka o Harrym Potterze (muz. Zbigniew Nikodem Szałko)
Piosenkę zanućmy (muz. autor nieznany)
Płonie ognisko i szumią knieje (muz. Jerzy Braun)
Płynie Łódź moja (muz. autor nieznany)
Przybieżeli do Betlejem pasterze (kolęda; muz. autor nieznany)
Rota (muz. Feliks Nowowiejski)
Rozszumiaty się wierzby płaczące (muz. Wasyl Agapkin)
Skarb (O Matce) (muz. Zbigniew Nikodem Szałko)
Song o Ziemi i ludziach (muz. Zbigniew Nikodem Szałko)
Szkolny rock and roll (muz. Tadeusz Szarwaryn)
Szukajmy przyjaciół (muz. Ludwig van Beethoven)
Śpiewaj, wesel się (muz. autor nieznany)
Święta (muz. Zbigniew Nikodem Szałko)
Uśmiech (muz. Tadeusz Kopczyński)
Wojenka, wojenka (melodia popularna)
Za nami wakacje (muz. Zbigniew Nikodem Szałko)
Żeby były już wakacje (muz. Zbigniew Nikodem Szałko)

Utwory do śpiewania proponowane przy realizacji innych modułów

Czerwone jabłuszko (melodia ludowa)
Czerwone jagody (melodia ludowa)
Gdy śliczna Panna (kolęda; muz. autor nieznany)
Jak dobrze nam (muz. autor nieznany)
Mariackie hejnały (muz. Tadeusz Mayzner)
Oda do radości (muz. Ludwig van Beethoven)
Orkiestry dęte (muz. Urszula Rzeczowska)
Ostatni mazur (muz. Fabian Tymolski)
Prząśniczka (muz. Stanisław Moniuszko)
Wele, wele wetka (piosenka kaszubska)
W poniedziałek rano (muz. autor nieznany)

Utwory do grania proponowane przy realizacji modułu 10

Boogie Woogie (amerykańska melodia tradycyjna)
Diana (z repertuaru Paula Anki)
Gdy się Chrystus rodzi (kolęda)
Glory, Glory Hallelujah (amerykańska melodia tradycyjna)
Guantanamera (tradycyjna melodia kubańska)
House of the Rising Sun (z repertuaru zespołu Animals)
Irlandzka melodia tradycyjna (z repertuaru duetu Simon&Garfunkel)
Let's Twist Again (z repertuaru Chubby'ego Chackera)
Oczy czarne (melodia tradycyjna)
Oj, Maluśki (pastorałka)
Reggae Night (z repertuaru Jimmy'ego Cliffa)
We Wish You a Merry Christmas (angielska melodia tradycyjna)

Utwory do grania proponowane przy realizacji innych modułów

Amazing Grace (muz. William Walker)
Krakowiaczek jeden (melodia tradycyjna)
Love Me Tender (muz. George R. Poulton)
Mam chusteczkę haftowaną (melodia tradycyjna)
Mamma Mia (z repertuaru zespołu ABBA)
Marsz torreadora z opery *Carmen* (muz. Georges Bizet)
Panie Janie (melodia tradycyjna)
Trzy kurki (melodia tradycyjna)
Wlazł kotek na płotek (melodia tradycyjna)
Żuraw (melodia tradycyjna)
 temat z opery *Czarodziejski flet* (muz. Wolfgang Amadeusz Mozart)

Utwory do słuchania proponowane przy realizacji poszczególnych modułów

Jan Sebastian Bach, *Menuet g-moll*
 Jan Sebastian Bach, *Aria na strunie G*
 Józef Haydn, *Symfonia nr 92 „Oksfordzka”*
 Józef Haydn, finał z *Kwartetu B-dur*
 Wolfgang Amadeusz Mozart, *Eine kleine Nachtmusik*
 Wolfgang Amadeusz Mozart, *Rondo G-dur*
 Wolfgang Amadeusz Mozart, *Ach, powiem ci, mamo* (*Ah, vous dirai-je, maman*)
 Wolfgang Amadeusz Mozart, chór niewolników z opery *Czarodziejski flet*
 Ludwig van Beethoven, fragment finału *IX Symfonii d-moll – część IV*
 Fryderyk Chopin, *Polonez As-dur*
 Fryderyk Chopin, *Mazurek g-moll op. 24*
 Fryderyk Chopin, *Mazurek B-dur op. 7*
 Fryderyk Chopin, *Mazurek D-dur op. 33*
 Stanisław Moniuszko, aria Skołuby z opery *Straszny dwór*
 Stanisław Moniuszko, mazur z opery *Straszny dwór*
 Karol Szymanowski, *Źródło Aretuzy*
 Karol Szymanowski, *Cztery tańce polskie: krakowiak*
 Charles Gounod, *Ave Maria* (nagranie na organy i skrzypce)
 Antonio Vivaldi, *Koncert C-dur na mandolinę*
 Johann Strauss, *Nad pięknym modrym Dunajem*
 Giuseppe Verdi, *Libiamo ne lieti calici* (*Więc pijmy na chwałę miłości*) z opery *La Traviata*
 Michał Kleofas Ogiński, *Pożegnanie ojczyzny*
 Maurice Ravel, *Bolero*
 Jakub Offenbach, kankan z *Orfeusza w piekle*
 Niccolò Paganini, *Kaprys 24 na skrzypce solo*
 Piotr Czajkowski, *Walc kwiatów* z baletu *Dziadek do orzechów*
 Georges Bizet, suita z opery *Carmen* na instrumenty perkusyjne i smyczki
 Henryk Wieniawski, *Kujawiak C-dur*
 Modest Musorgski, *Obrazki z wystawy – Taniec kurcząt w skorupkach* (wersja na fortepian i wersja na orkiestrę)
 Mikołaj Rimski-Korsakow, *Lot trzmiela z Bajki o carze Saltanie*
 Hector Berlioz, *Symfonia fantastyczna, część III Scena na wsi*

Georg Philipp Telemann, *Rondo na dwie waltornie*
 Robert Schumann, *Maerchenbilder*
 Camille Saint-Saëns, *Karnawał zwierząt: Stoń*
 Camille Saint-Saëns, *Karnawał zwierząt: Łabędź*
 Feliks Mendelssohn, *Marsz weselny*
 Edward Grieg, *suita Peer Gynt, części: Poranek i W grocie Króla Gór*
 Ludomir Różycki, *krakowiak z baletu Pan Twardowski*
 Grażyna Bacewicz, *Oberek*
 Witold Lutosławski, *Spóźniony słowik*
 Jan Sebastian Bach, *Tocciata i fuga d-moll w wykonaniu rozrywkowym Vanessy Mae*
Polka dziadek
 Kaszubski zespół pieśni i tańca „Sierakowice”, *Na bazunie*
 Gronicki, *Hej, bystro woda*
 Wojciech Kilar, *polonez z filmu Pan Tadeusz A. Wajdy*
 Waldemar Kazanecki, *walc z filmu Noce i dni*
 Howard Shore, *dowolny fragment ścieżki dźwiękowej filmu Władca pierścieni*
 Krzesimir Dębski, *Szarża jazdy polskiej ze ścieżki dźwiękowej filmu Ogniem i mieczem*
 Andreas Vollenweider, *Dancing with the Lion z płyty Dancing with the Lion*
 Ian Anderson i zespół Jethro Tull, *Bourée z płyty Stand up*
 Zbigniew Namysłowski, *Allegro z płyty Mozart In Jazz*
 Chris Botti, *When I Fall In Love z płyty When I Fall In Love*
 Mike Oldfield, *Tubular Bells*
 Jean Michel Jarre, *Oxygène część 4, z płyty Oxygène*
 Jerry Bock, *Gdybym był bogaczem z musicalu Skrzypek na dachu*
 Andrew Lloyd Webber, *Superstar z musicalu Jesus Christ Superstar*
 Janusz Stokłosa, *Wieża Babel z musicalu Metro*
 francuski walczyk na akordeon *Pod dachami Paryża* z filmu o tym samym tytule
 Jacek Skubikowski, *Żółta żaba żarta żur*
 Louis Armstrong, *Hello, Dolly*
 Elvis Presley, *Blue Suede Shoes*
 The Beatles, *Yesterday*
 ABBA, *Dancing Queen*
 Los Lobos, *La bamba*
 Bellini, *Samba de Janeiro*
 Vengaboys, *Shalala Lala*
 Metallica, *Nothing Else Matters* w wersji z orkiestrą symfoniczną

W trakcie realizacji każdego z modułów są osiągnane cele wychowawcze. Oczekiwane działania, postawy i umiejętności uczniów w zakresie wychowania podano więc osobno, aby uniknąć powtarzania tych samych treści.

Oczekiwane działania, postawy i umiejętności uczniów w zakresie wychowania

Uczeń:

- ma motywację do pracy na zajęciach,
- wykazuje aktywną postawę podczas zajęć,
- mobilizuje innych uczniów do aktywności,
- samodzielnie wykonuje zadania,

IV. Treści nauczania i wymagania edukacyjne

19

- potrafi pracować w grupie,
- muzykuje w grupie,
- aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach muzycznych,
- potrafi docenić znaczenie twórczości kompozytorów i ocenić ich zasługi dla muzyki światowej,
- dostrzega walory artystyczne muzyki słynnych kompozytorów,
- uzasadnia potrzebę znajomości kultury ludowej własnego kraju,
- potrafi docenić znaczenie pracy etnografów dla kultury narodowej,
- szanuje kulturę i tradycje innych narodów,
- dyskutuje na tematy odmienności kulturowej,
- docenia wartość własnej kultury narodowej,
- z szacunkiem odnosi się do symboli narodowych i historii swojego kraju,
- dyskutuje na temat walorów artystycznych poznanych utworów wokalnych,
- dyskutuje na tematy związane z kulturą wysoką,
- uczestniczy w dyskusji na temat własnych upodobań muzycznych,
- docenia walory sztuki,
- orientuje się w wydarzeniach muzycznych w kraju i na świecie,
- uczestniczy biernie i czynnie w koncertach i przedstawieniach muzycznych,
- uczestniczy w życiu kulturalnym szkoły i środowiska lokalnego,
- potrafi odpowiednio zachować się podczas koncertu i w teatrze,
- potrafi wyrazić swoje emocje,
- umiejętnie realizuje własne pomysły,
- potrafi dokonać samooceny,
- dba o higienę słuchu,
- dba o higienę głosu,
- rozwija zainteresowania muzyczne,
- umiejętnie wykorzystuje wolny czas.

V. Procedury osiągania celów

.....

Podstawowym celem lekcji muzyki jest rozbudzenie zainteresowania do tej dziedziny i uwrażliwienie na nią. Zajęcia powinny się więc opierać na różnych formach kontaktu z muzyką. Dlatego też ważne jest zaplanowanie każdej jednostki lekcyjnej w taki sposób, aby wystąpiło w jej trakcie jak najwięcej form aktywności muzycznej uczniów:

- śpiew,
- gra na instrumentach,
- percepcja muzyki,
- tworzenie muzyki,
- ruch przy muzyce,
- zdobywanie wiadomości o muzyce i kompozytorach.

Wybór metod i form pracy zależy od celu i tematyki zajęć, zainteresowań uczniów, a także od inwencji prowadzącego. Do metod aktywizujących uczniów zaliczamy między innymi:

- portfolio,
- burzę mózgów,
- scenki muzyczne,
- dramę,
- elementy pantomimy,
- konkursy muzyczne,
- dyskusje,
- prezentacje muzyczne,
- przekłady intersemiotyczne.

Wśród tych metod dużą popularnością cieszy się burza mózgów, pozwalająca na zebranie jak największej ilości pomysłów i sposobów na rozwiązanie danego problemu. Zaletą tej metody jest to, że wszyscy uczniowie mogą brać w niej udział, zapisując swoje pomysły na tablicy, równocześnie powstrzymując się od ich oceniania i wartościowania. Następnie prowadzący otwiera dyskusję, która pozwala na wyłonienie najciekawszych rozwiązań. Metoda ta ma zastosowanie na przykład przy omawianiu ulubionych gatunków muzycznych, folkloru, muzyki ilustracyjnej.

Inną ciekawą metodą aktywizującą jest drama. Umożliwia ona uczniom wchodzenie w różne role i tym samym przeżywanie emocji związanych z odtwarzaniem danej sytuacji. Metodę tę można wykorzystać, omawiając tematy dotyczące opery, baletu, operetki.

Portfolio należy do technik aktywizujących, dzięki którym uczniowie sami gromadzą, wyszukują, segregują informacje na podany temat, a następnie je prezentują. Zaletą tej metody jest kształcenie umiejętności korzystania z różnych źródeł wiedzy.

Zastosować ją można podczas realizacji tematyki związanej z folklorem, na przykład: „Zwyczaje, obrzędy i obyczaje mojego regionu”.

Dyskusja polega na swobodnej wymianie spostrzeżeń i uwag na podany temat między jej uczestnikami. Zaletą tej metody jest to, że pozwala ona dyskutantom na swobodę wyrażania własnych opinii, swojego stanowiska. Zaleca się ją przy omawianiu tematyki dotyczącej tańców i muzyki innych narodów czy muzyki filmowej.

Nauczyciel powinien tak dobrać metody, by pokazać uczniom, że muzyka służy zabawie. Przedstawienie tematów w atrakcyjnej formie pozwoli uczniom na szybsze i łatwiejsze przyswojenie wiadomości oraz rozbudzenie zainteresowania przedmiotem.

Zajęcia muzyki powinny być urozmaicone. Usłyszaną muzykę uczniowie mogą namalować (przekład intersemiotyczny) albo zatańczyć. Wspólnie przy pomocy nauczyciela mogą tworzyć proste układy choreograficzne. Muszą jednak najpierw poznać elementy rytmiki.

Nauczyciel, ucząc gry na instrumentach, powinien pamiętać, że uczniowie są w różnym stopniu muzykalni. Dlatego też w podręczniku zawarte są zarówno utwory do wykonania w prostym układzie, jak i trudniejsze – dla uczniów bardziej uzdolnionych.

Należy także wspomnieć o warunkach, w których odbywają się zajęcia. W pracowni muzycznej powinien panować odpowiedni klimat – żywe kolory ścian, miejsce do zabaw ruchowych, lustra do ćwiczeń emisyjnych i rytmiki. Przede wszystkim powinna być ona wyposażona w odpowiedni sprzęt do odtwarzania utworów oraz pomoce dydaktyczne:

- pianino lub inny instrument klawiszowy,
- instrumenty perkusyjne o określonej i nieokreślonej wysokości dźwięku¹,
- kamerton,
- metronom,
- sprzęt DVD,
- płyty CD z utworami muzycznymi, kasety video z fragmentami koncertów, przedstawień itp.,
- tablicę z pięciolinia,
- tablice muzyczne (portrety kompozytorów, instrumenty muzyczne).

Ponadto każdy uczeń powinien mieć własny flet.

Osiągnięcie zaplanowanych celów jest możliwe dzięki realizacji założeń niniejszego programu, stosowaniu zaproponowanych procedur oraz różnych metod nauczania, szczególnie aktywizujących.

¹ Ilość instrumentów jest zależna od ilości uczniów w klasie.

VI. Przewidywane osiągnięcia uczniów po zakończeniu drugiego etapu edukacyjnego

Absolwent szkoły podstawowej ma elementarną wiedzę z zakresu muzyki, jest przygotowany do odbioru dzieł muzycznych oraz uwrażliwiony na tę dziedzinę sztuki. Zna rodzimą kulturę muzyczną oraz orientuje się w muzyce innych narodów. Muzykuje na instrumentach, jest rozśpiewany, zna piosenki i pieśni na różne okazje.

Uczeń:

- śpiewa ze słuchu i z nut, poprawnie pod względem intonacji i dykcji poznane pieśni i piosenki,
- śpiewa z pamięci *Mazurek Dąbrowskiego* i *Odę do radości*,
- śpiewa *a cappella* i z akompaniamentem,
- śpiewa w dwugłosie,
- zna formę kanonu,
- zna budowę aparatu głosowego i stosuje ćwiczenia emisyjne,
- posługuje się podstawowymi pojęciami muzycznymi i wyjaśnia ich znaczenie,
- zna podstawowe zasady notacji muzycznej,
- recytuje rytmicznie teksty z zastosowaniem różnych środków wyrazu muzycznego,
- rozpoznaje rytmy polskich tańców narodowych – poloneza, mazura, kujawiaka, oberka, krakowiaka,
- porusza się w rytm muzyki i wykonuje kroki polskich tańców narodowych oraz wybranych tańców towarzyskich,
- gra i śpiewa fragmenty ze słuchanej literatury muzycznej,
- gra solo i w zespole utwory w prostym układzie na flet i keyboard,
- zna elementy muzyki,
- stwarza struktury rytmiczne i komponuje proste melodie,
- ilustruje muzykę za pomocą wyrażania nastrojów, opowiadania treści, malowania,
- rozróżnia gatunki muzyczne,
- zna klasyfikację instrumentów muzycznych,
- rozpoznaje brzmienie poznanych instrumentów,
- wymienia skład orkiestry symfonicznej i kameralnej,
- rozpoznaje rodzaje głosów ludzkich,
- odróżnia muzykę homofoniczną od polifonicznej,
- zna i rozróżnia rodzaje muzyki rozrywkowej,
- rozpoznaje formę A, AB, ABA, runda, wariacji,
- zna najważniejsze fakty z życia i twórczości kompozytorów oraz rozpoznaje utwory omawianych kompozytorów,
- charakteryzuje operę, operetkę, balet i musical,
- dyskutuje na tematy związane z muzyką.

VII. Metody oceniania osiągnięć ucznia

.....

Ocenianie uczniów jest ważnym elementem procesu nauczania. Ze względu na możliwości intelektualne i zdolności muzyczne uczniów nauczyciel, dokonując oceny, bierze przede wszystkim pod uwagę:

- wysiłek wkładany przez uczniów podczas realizacji zadań,
- poziom uzdolnień i predyspozycji uczniów,
- postawę i zaangażowanie uczniów,
- uzyskany poziom wiedzy i umiejętności w zakresie różnych form aktywności muzycznej,
- podejmowanie przez uczniów dodatkowych działań (przynależność do chóru szkolnego, udział w konkursach, festiwalach),
- rozwijanie własnych zainteresowań i umiejętności.

Ocenię podlegają:

- sprawdziany i testy,
- odpowiedzi ustne (z ostatniej lekcji),
- referaty,
- śpiew,
- analiza utworów muzycznych,
- zeszyt przedmiotowy / zeszyt ćwiczeń,
- zadania domowe,
- aktywność ucznia na lekcji,
- wkład w przygotowanie imprez szkolnych i udział w nich.

Nauczyciel, oceniając ucznia, uwzględnia:

- opanowanie wiedzy z zakresu wybranych tematów,
- umiejętności muzyczne (śpiew, gra na instrumentach),
- zaangażowanie w podejmowane działania,
- umiejętność pracy w zespole,
- rozwój inwencji twórczej.

Poniżej zamieszczono ogólne kryteria oceniania z muzyki w klasach IV–VI, uwzględniające treści modułów programu. Stanowią one punkt wyjścia do ułożenia szczegółowych kryteriów oceniania w zależności od doboru treści w poszczególnych klasach i ramowego planu nauczania.

Ogólne kryteria oceniania z muzyki w klasach IV–VI

Na ocenę **celującą** uczeń:

- wykazuje się wiedzą muzyczną wykraczającą poza program,
 - swobodnie posługuje się terminologią muzyczną,
 - zna sylwetki słynnych kompozytorów i charakteryzuje ich twórczość,
 - ma szeroką wiedzę na temat folkloru regionu, w którym mieszka,
 - bezbłędnie rozpoznaje różne utwory muzyczne,
 - rozpoznaje dźwięki poszczególnych instrumentów muzycznych,
 - śpiewa indywidualnie i w grupie, prawidłowo pod względem intonacyjnym, z poprawną dykcją,
 - gra swobodnie na różnych instrumentach,
 - wykonuje kroki różnych tańców,
 - tworzy własne kompozycje rytmiczne i melodyczne,
 - orientuje się w wydarzeniach muzycznych swojej miejscowości, kraju,
 - dyskutuje na tematy związane z muzyką,
 - bierze aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły,
 - reprezentuje szkołę podczas konkursów muzycznych, festiwali – osiąga sukcesy w konkursach, przeglądach lub ma inne porównywalne osiągnięcia,
 - wykorzystuje wiedzę zdobytą w pozalekcyjnych zajęciach muzycznych (np. na zajęciach chóru szkolnego) i wykazuje się umiejętnością gry na dowolnym instrumencie,
 - jest członkiem grupy muzycznej lub zespołu muzycznego;
- a ponadto:
- pracuje samodzielnie,
 - dba o bardzo dobrą realizację zadań,
 - jest zaangażowany i dba o swój rozwój,
 - jest zawsze starannie przygotowany do zajęć,
 - stosuje nietypowe rozwiązania, wykazuje zapał twórczy.

Na ocenę **bardzo dobrą** uczeń:

- w pełni przyswoił wiadomości objęte programem,
 - posługuje się w praktyce terminologią muzyczną,
 - zna sylwetki poznanych kompozytorów i charakteryzuje ich twórczość,
 - zna charakterystyczne elementy folkloru regionu, w którym mieszka,
 - rozpoznaje różne fragmenty poznanych utworów,
 - rozpoznaje brzmienie większości instrumentów,
 - śpiewa indywidualnie i w grupie, prawidłowo pod względem intonacyjnym, z poprawną dykcją,
 - gra na wybranych instrumentach,
 - wykonuje kroki podstawowych tańców,
 - tworzy własne kompozycje muzyczne,
 - wykazuje dużą aktywność podczas ćwiczeń i zabaw muzycznych;
- a ponadto:
- pracuje samodzielnie,
 - dba o bardzo dobrą realizację zadań,
 - jest zaangażowany i dba o swój rozwój,
 - jest zawsze starannie przygotowany do zajęć.

Na ocenę **dobrą** uczeń:

- przyswoił zdecydowaną większość wiadomości objętych programem,
 - zna sylwetki poznanych kompozytorów,
 - rozpoznaje charakterystyczne fragmenty wysłuchanych wcześniej utworów,
 - rozpoznaje brzmienie instrumentów,
 - śpiewa w grupie z zachowaniem właściwej postawy śpiewaczej,
 - gra proste kompozycje melodyczne na wybranym instrumencie,
 - próbuje tworzyć własne kompozycje muzyczne,
 - wykazuje dużą aktywność podczas ćwiczeń i zabaw muzycznych;
- a ponadto:
- jest przygotowany do lekcji, choć zdarza mu się nieprzygotowanie,
 - zazwyczaj pracuje samodzielnie, a trudności pokonuje przy pomocy nauczyciela.

Na ocenę **dostateczną** uczeń:

- przyswoił większość wiadomości objętych programem,
 - rozpoznaje melodie najpopularniejszych utworów,
 - rozpoznaje brzmienie podstawowych instrumentów,
 - śpiewa w grupie,
 - gra proste melodie na instrumentach perkusyjnych,
 - aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach i zabawach muzycznych;
- a ponadto:
- systematycznie przychodzi na lekcje, chociaż często jest nieprzygotowany,
 - ma braki w wiadomościach,
 - niechętnie podejmuje prace samodzielne,
 - ma trudności z realizacją ćwiczeń.

Na ocenę **dopuszczającą** uczeń:

- w niewielkim stopniu przyswoił wiadomości objęte programem,
 - wymienia grupy instrumentów,
 - śpiewa w grupie,
 - podejmuje próby grania prostych melodii na instrumentach perkusyjnych,
 - wykonuje ćwiczenia oraz uczestniczy w zabawach muzycznych;
- a ponadto:
- nie przeszkadza w prowadzeniu zajęć,
 - wykazuje niewielkie zainteresowanie przedmiotem.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował podstawowych wiadomości objętych programem,
 - nie bierze czynnego udziału w zajęciach,
 - nie jest przygotowany do lekcji;
- a ponadto:
- lekceważy przedmiot,
 - spóźnia się na zajęcia,
 - przeszkadza w prowadzeniu zajęć,
 - opuszcza bez usprawiedliwienia godziny lekcyjne.

VIII. Przykładowe plany nauczania

Przykładowy plan nauczania muzyki w klasie IV

Temat lekcji	Percepcja muzyki	Tworzenie muzyki	Wiedomości o muzyce	Przewidywane osiągnięcia ucznia. Uczeń:	Ścieżki edukacyjne
Nauka piosenki <i>Za nami wakacje.</i> Ćwiczenia emisyjne		– tworzenie prostych schematów rytmicznych	– utrwalenie nazw dźwięków – rola klucza wiolinowego – wartości nut i pauz	– prawidłowo określa położenie nut – poprawnie grupuje wartości nut i pauz	
Nauka piosenki <i>Ostatni mazur.</i> Polskie tańce narodowe – mazur	– S. Moniuszko, mazur z opery <i>Straszny dwór</i>		– cechy charakterystyczne mazura	– śpiewa z właściwą postawą hymn państwowy – potrafi omówić znaczenie hymnu państwowego – rozpoznaje rytm mazura – wyklaskuje rytm mazura	– patriotyczna i obywatelska – medialna

VIII. Przykładowe plany nauczania

27

Wokół koncertu	– J. Haydn, finał z <i>Kwartetu B-dur</i>		– rodzaje zespołów muzycznych – skład orkiestry symfonicznej i kameralnej – instrumenty tworzące kwartet smyczkowy – rodzaje chórów – znaczenie określeń muzycznych: <i>kompozytor, batuta, partytura</i>	– definiuje określenia: <i>kompozytor, batuta, partytura</i> – wymienia rodzaje zespołów muzycznych i rodzaje chórów – podaje skład orkiestry kameralnej i symfonicznej	– medialna
Nauka piosenki <i>Mariackie hejnały</i> . Krakowiak	– L. Różycki, <i>krakowiak</i> z baletu <i>Pan Twardowski</i>	– opracowanie instrumentalne do piosenki <i>Krakowiaczek jeden</i>	– cechy charakterystyczne krakowiaka, rytm synkopowany	– śpiewa rytmicznie piosenkę – wyklaskuje rytm krakowiaka	– regionalna
Życie i twórczość Fryderyka Chopina	– F. Chopin, <i>Polonez As-dur</i>		– ważne fakty z życia i twórczości F. Chopina	– zna ważne fakty z życia kompozytora – rozpoznaje utwory Chopina	– patriotyczna i obywatelska
Nauka piosenki <i>Czerwone jabłuszko</i> . Kujawiak	– H. Wieniawski, <i>Kujawiak C-dur</i>		– cechy charakterystyczne kujawiaka – rytm tańca	– rozpoznaje kujawiaka – śpiewa poprawnie poznaną piosenkę	– regionalna
Nauka piosenki <i>Nauczycielom</i> . Instrumenty perkusyjne	– M. Oldfield, <i>Tubular Bells</i> – G. Bizet, suita na instrumenty perkusyjne i smyczki z opery <i>Carmen</i>	– wykonanie akompaniamentu do utworu <i>Rap o złomowisku</i> – tworzenie prostych układów rytmicznych	– podział instrumentów perkusyjnych – zapoznanie z rodzajem muzyki współczesnej – rapem	– nazywa i rozpoznaje instrumenty perkusyjne – zna podział instrumentów perkusyjnych	– medialna

Temat lekcji	Percepcja muzyki	Tworzenie muzyki	Wiedomości o muzyce	Przewidywane osiągnięcia ucznia. Uczeń:	Ścieżki edukacyjne
Muzyka ilustracyjna	– M. Rymkowski-Korsakow, <i>Lot trzmiela z Bajki o czarze Sattanie</i>		– definicja muzyki ilustracyjnej	– zna i omawia muzykę ilustracyjną – zauważa zmiany tempa w słuchanym utworze	
Najprostsze formy muzyczne – A, AB, ABA	– F. Chopin, <i>Mazurek D-dur op. 33</i>		– budowa jednoczęściowa i dwuczęściowa utworów	– potrafi określić budowę utworu – opisuje charakter słuchanych utworów	
Uczymy się gry na flecie sopranowym			– zapoznanie z budową fletu sopranowego	– potrafi prawidłowo wybierać dźwięki na flecie – potrafi zagrać utwory <i>Żurawi</i> i <i>Amazing Grace</i> – zna zakres skali dźwiękowej fletu	
Nauka piosenki <i>Jesień – piękna pani</i> . Metrum i takty		– uzupełnianie prostych schematów rytmicznych – tworzenie schematów rytmicznych w podanym metrum	– zapoznanie z określeniem <i>metrum</i> – budowanie prostych taktów w podanym metrum	– śpiewa poprawnie pod względem intonacyjnym piosenkę <i>Jesień – piękna pani</i>	
Zabawy rytmiczno-ruchowe i improwizacyjne		– tworzenie oraz wykonywanie zabaw i improwizacji muzycznych	– utrwalenie wiadomości o elementach dzieła muzycznego	– wykonuje przydzieloną rolę w zabawie – stosuje w praktyce poznane zasady muzyki	

VIII. Przykładowe plany nauczania

Nauka kanonu <i>Panie Janie</i> . Forma kanonu	– J. S. Bach, <i>Toccatà i fuga d-moll</i>		– zapoznanie z formą kanonu, muzyką jednogłosową i wielogłosową	– śpiewa w kanonie i rozpoznaje muzykę jednogłosową oraz wielogłosową	– ekologiczna – zdrowotna
Nauka piosenki <i>Płynie łódź moja</i> . Oznaczenia dynamiczne			– zapoznanie z określeniami dynamicznymi stosowanymi w muzyce: <i>p</i> , <i>pp</i> , <i>f</i> , <i>ff</i> , <i>mp</i> , <i>mf</i> , <i><</i> , <i>></i>	– śpiewa poprawnie pod względem intonacyjnym i rytmicznym piosenkę <i>Płynie łódź moja</i> – rozpoznaje i stosuje znaki dynamiczne	
Nauka piosenki <i>Lato, lato</i> . Oberek	– G. Bacewicz, <i>Oberek</i>		– zapoznanie z charakterem i rytmem oberka	– rozpoznaje rytm oberka – podaje cechy charakteryzujące ten taniec – podaje nazwiska kompozytorów i tytuły słuchanych utworów	– regionalna

Przykładowy plan nauczania muzyki w klasie V

Temat lekcji	Percepcja muzyki	Tworzenie muzyki	Wiedomości o muzyce	Przewidywane osiągnięcia ucznia. Uczeń:	Ścieżki edukacyjne
Nauka piosenki <i>Hymn do Białtyku</i> . Budowa utworu muzycznego		– tworzenie zdań muzycznych: poprzednika i następnika	– omówienie budowy dzieła muzycznego – motyw, fraza, zdanie	– tworzy zdania muzyczne – zna i śpiewa pieśni patriotyczne	– patriotyczna i obywatelska
Tworzenie wariacji	– W. A. Mozart, wariacja <i>Ach, powiem ci, mamó</i>	– tworzenie wariacji ruchowych w oparciu o zabawy muzyczne	– omówienie formy wariacji – zapoznanie ze schematem wariacji – poznanie nazwisk kompozytorów tworzących utwory w formie wariacyjnej	– tworzy wariacje ruchowe – rozpoznaje formę wariacji w utworach – potrafi napisać schemat wariacji	
Nauka piosenki <i>Song o Ziemi i Ludziach</i> . Rola znaków chromatycznych		– omówienie znaczenia znaków przykluczowych przygodnych	– rozpoznawanie znaków chromatycznych – definiowanie roli każdego z nich – wskazywanie działania na rzecz ochrony środowiska	– śpiewa poprawnie pod względem intonacyjnym piosenkę <i>Song o Ziemi i Ludziach</i> – definiuje rolę znaków przykluczowych i przygodnych – prawidłowo określa wysokości dźwięków z zastosowaniem znaków chromatycznych – wymienia działania na rzecz ochrony środowiska	– ekologiczna

VIII. Przykładowe plany nauczania

31

<p>Nauka pieśni <i>Prześnička</i> Stanisława Moniuszki. Opera</p>	<p>– S. Moniuszko, pieśń <i>Kum i kuma</i>, aria Skoluby z opery <i>Straszny Dwór</i></p>		<p>– omówienie formy opery – zapoznanie z rodzajami głosów ludzkich – wyjaśnianie znaczenia pojęć: <i>aria</i>, <i>uwertura</i>, <i>libretto</i>, <i>scenografia</i> – zapoznanie z ważnymi faktami z życia i twórczości S. Moniuszki</p>	<p>– rozpoznaje głosy ludzkie – definiuje określenia dotyczące opery – zna ważne fakty z życia i twórczości S. Moniuszki</p>	<p>– patriotyczna – medialna</p>
<p>Nauka piosenki <i>Szkołny rock and roll</i>. Budowa trójdzwońków</p>	<p>– budowanie trójdzwońków melodycznych i harmonicznnych</p>	<p>– zapoznanie z budową trójdzwońków – zapoznanie z interwałami tercji i kwinty</p>	<p>– wykonuje trójdzwońki melodyczne i harmoniczne – rozpoznaje interwały tercji i kwinty</p>	<p>– regionalna</p>	
<p>Nauka piosenki <i>Święta</i>. Gra na flecie koled i pastorałek</p>	<p>– wykonanie akompaniamentu do koledy <i>Gdy się Chrystus rodzi</i></p>	<p>– omówienie różnic między pastorałką a koledą – analiza zapisu nutowego</p>	<p>– wyjaśnia różnicę między koledą a pastorałką – śpiewa i gra koledy i pastorałki polskie</p>	<p>– regionalna – patriotyczna</p>	
<p>Nauka piosenki <i>Czerwone Jągoty</i>. Regiony folklorystyczne w Polsce – Podhale</p>	<p>– regionalna muzyka podhalańska – F. Chopin, <i>Mazurek g-moll</i> op. 24, <i>Mazurek B-dur</i> op. 7</p>	<p>– zapoznanie z dwugłosem w piosence – zapoznanie z sylwetką O. Kołberga – zapoznanie z określeniami: <i>etnograf</i>, <i>gwara</i>, <i>folklor</i>, <i>kapela</i> – zapoznanie z charakterystycznymi cechami Podhala</p>	<p>– śpiewa dwugłosem w grupie – przedstawia sylwetkę O. Kołberga – posługuje się pojęciami muzycznymi: <i>folklor</i>, <i>gwara</i>, <i>kapela</i>, <i>region</i> – zna regiony folklorystyczne w Polsce</p>	<p>– regionalna – patriotyczna</p>	

Temat lekcji	Percepcja muzyki	Tworzenie muzyki	Wiedomości o muzyce	Przewidywane osiągnięcia ucznia. Uczeń:	Scieżki edukacyjne
– Nauka piosenki <i>Wele, wele wetka</i> . Regiony folklorystyczne w Polsce – Kaszuby	– regionalna muzyka kaszubska		– zapoznanie z charakterystycznymi cechami kaszub	– śpiewa poprawnie pod względem intonacyjnym piosenkę <i>Pionie ognisko i szumią knieje</i> <i>Wele, wele wetka</i>	– regionalna i patriotyczna
Nauka piosenki <i>Pionie ognisko i szumią knieje</i> . Rondo muzyczne	– L. van Beethoven, miniatura instrumentalna <i>Dia Elizy</i> – W. A. Mozart, <i>Rondo G-dur</i>	– tworzenie rytmicznego ronda według podanego schematu	– omówienie formy ronda – zapoznanie ze schematem ronda	– śpiewa poprawnie pod względem intonacyjnym piosenkę <i>Pionie ognisko i szumią knieje</i> – tworzy proste układy rytmiczne w formie ronda	– patriotyczna i obywatelska – ekologiczna
Instrumenty strunowe	– A. Vivaldi, <i>Koncert C-dur na mandolinę</i> – N. Paganini, <i>Kaprys 24 na skrzypce solo</i> – R. Schumann, <i>Maerchenbilder</i> – C. Saint-Saëns, <i>Słoń z cyklu Karnawał zwierząt</i>		– zapoznanie z grupą instrumentów strunowych – podział instrumentów strunowych – omówienie sposobów wydobycia dźwięków na tych instrumentach	– rozpoznaje instrumenty strunowe – rozpoznaje i omawia sposoby wydobycia dźwięków w instrumentach strunowych	
Nauka piosenki <i>Dzwonki sań</i> . Muzyka programowa	– B. Smetana, <i>Weltawa</i> – E. Grieg, <i>W grocie Króla Gór</i> z suity <i>Peer Gynt</i> – C. Saint-Saëns, <i>Łabędź z cyklu Karnawał zwierząt</i>	– malowanie ilustracji plastycznych do słuchanych utworów	– omówienie muzyki programowej – zapoznanie z nazwiskami kompozytorów tworzących muzykę programową	– omawia muzykę programową – wymienia nazwiska kompozytorów – śpiewa poprawnie pod względem intonacyjnym piosenkę <i>Dzwonki sań</i>	– zdrowotna

VIII. Przykładowe plany nauczania

33

Muzykujemy na instrumentach		- granie na dzwonekch chromatycznych utworu <i>Diana</i>	- zapoznanie z budową gamy dźwiękowej na przykładzie gamy C-dur - omówienie znaków upraszczających pisownię muzyczna	- gra poprawnie utworów <i>Diana</i>
Nauka kanonu <i>Śpiewaj, wesel się. Życie i twórczość Wolfganga Amadeusza Mozarta</i>	- W. A. Mozart, <i>Eine kleine Nachtmusik</i>		- zapoznanie z ważnymi faktami z życia i twórczości W. A. Mozarta - omówienie zjawiska słuchu absolutnego	- zna ważne fakty z życia W. A. Mozarta - śpiewa w kanonie - rozpoznaje poprawnie słuchaną literaturę muzyczną - potrafi wyjaśnić zjawisko słuchu absolutnego
Muzykujemy na instrumentach		- instrumentacja utworu <i>Let's Twist Again</i>	- analiza zapisu muzycznego utworu	- wykonuje utwór zgodnie z zapisem muzycznym
Nauka piosenki <i>Żeby były już wakacje.</i> Forma baletu	- P. Czajkowski, <i>Walc kwiatów z baletu Dziadek do orzechów</i>		- omówienie formy baletu - poznanie określeń: <i>choreograf, pantomima</i> - omówienie postaci kompozytorów tworzących muzykę baletową	- potrafi wskazać cechy widowiska baletowego - potrafi wymienić tytuły słynnych baletów oraz ich twórców - potrafi wyjaśnić znaczenie słów: <i>choreograf, pantomima</i> - medialna

Przykładowy plan nauczania muzyki w klasie VI

Temat lekcji	Percepcja muzyki	Tworzenie muzyki	Wiedomości o muzyce	Przewidywane osiągnięcia ucznia. Uczeń:	Scieżki edukacyjne
Nauka piosenki <i>Gdzie ta Keja</i> . Budowa aparatu głosowego		<ul style="list-style-type: none"> – tworzenie prostych pytań i odpowiedzi muzycznych – ćwiczenia emisyjne na samogłoskach 	<ul style="list-style-type: none"> – utrwalenie wiadomości z zasad muzyki – utrwalenie literowych i solmizacyjnych nazw dźwięków, stosowania znaków chromatycznych, budowy trójdźwięków 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje zasady higieny głosu – omawia budowę aparatu głosowego – swobodnie stosuje notację muzyczną 	<ul style="list-style-type: none"> – zdrowotna – ekologiczna
Życie i twórczość Jana Sebastiana Bacha	<ul style="list-style-type: none"> – J. S. Bach, <i>Menuet g-moll, Aria na strunie G</i> 		<ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie z twórczością i ważnymi faktami z życia J. S. Bacha – faktura homofoniczna i polifoniczna – zapoznanie z budową organów 	<ul style="list-style-type: none"> – zna oraz opisuje życie i twórczość J. S. Bacha – omawia budowę organów 	
Nauka piosenki <i>Orkiestry dęte</i> . Grupa instrumentów dętych			<ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie z grupą instrumentów dętych – sposoby wydobycia dźwięków w instrumentach dętych 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia sposoby wydobywania dźwięków w instrumentach dętych – podaje rodzaje instrumentów dętych – rozpoznaje brzmienia instrumentów dętych – śpiewa poprawnie pod względem intonacyjnym i rytmicznym piosenkę <i>Orkiestry dęte</i> 	

VIII. Przykładowe plany nauczania

35

Nauka piosenki <i>Karnawał w Rio</i> . Muzyka innych narodów	– Bellini, <i>Samba de Janeiro</i>	– rytmizowanie schematu samby – opracowanie instrumentalne utworu <i>Guantanamera</i> – granie na dzwonkach chromatycznych utworów <i>W ponie-dzialek rano</i> i <i>Fale Dunaju</i>	– zapoznanie z charakterem i schematem rytmicznym samby – nauka tańczenia samby – zapoznanie z tańcami innych narodów: marszem, polką, walcem – zapoznanie ze schematami rytmicznymi poznanych tańców	– podaje schemat rytmiczny samby – dyskutuje na temat różnorodności kultur – śpiewa poprawnie piosenkę <i>Karnawał w Rio</i> – rozpoznaje rytmy tańców europejskich – dyskutuje na temat różnorodności kulturowej poszczególnych krajów
Nauka piosenki <i>Jak dobrze nam</i> . Poznajemy tańce europejskie	– F. Mendelssohn, <i>Marsz weselny</i> – <i>Polka dziadek</i> – J. Strauss, <i>Nad pięknym modrym Dunajem</i>	– wykonanie akompaniamentu instrumentalnego w utworze <i>We Wish You a Merry Christmas</i>	– zapoznanie z angielską, tradycyjną melodią ludową – zapoznanie ze skróta-mi piosenki muzycznej (1 i 2 volta)	– gra na keyboardzie* i gitarze* oraz dzwonkach chromatycznych zgodnie z zapisem muzycznym utwor pt. <i>We Wish You a Merry Christmas</i> – posługuje się skrótami piosenki muzycznej – potrafi określić charakter utworu
Muzykujemy na instrumentach				
Nauka piosenki <i>Odpowie ci wiatr</i> . Życie i twórczość Józefa Haydna	– J. Haydn, <i>Symfonia nr 92 „Oksfordzka”</i>		– zapoznanie z formą symfonii – zapoznanie z kompozytorami określanymi mianem klasyków wiedeńskich – omówienie faktuury homofonicznej utworów	– definiuje określenie <i>symfonia</i> – omawia fakturę homofoniczną utworów – zna nazwiska klasyków wiedeńskich

* gra dla chętnych i uzdolnionych muzycznie

Temat lekcji	Percepcja muzyki	Tworzenie muzyki	Wiedomości o muzyce	Przewidywane osiągnięcia ucznia. Uczeń:	Ścieżki edukacyjne
Muzykujemy na instrumentach		– wykonanie utworów <i>Irlandzka melodia tradycyjna</i> i <i>Reggae Night</i>	– nauka gry na keyboardzie: omówienie sposobu wydobycia dźwięku, możliwości brzmieniowe keyboardu	– gra na keyboardzie proste melodie – omawia możliwości brzmieniowe instrumentu – potrafi określić charakter i nastroj poznanych utworów	
Nauka <i>Ody do radości</i> Ludwika van Beethovena – hymnu Unii Europejskiej	– L. van Beethoven, fragment finału <i>IX Symfonii d-moll</i> – część IV	– wykonanie akompaniamentu melodycznego do <i>Ody do radości</i>	– zapoznanie z twórczością i ważnymi faktami z życia L. van Beethovena – omówienie znaczenia <i>Ody do radości</i> jako hymnu Unii Europejskiej – wyjaśnienie określenia <i>opus</i>	– zna ważne fakty z życia i twórczości L. van Beethovena – śpiewa z właściwą postawą hymn Unii Europejskiej – wyjaśnia określenie <i>opus</i> – wykonuje akompaniament na kilka instrumentów	
Nauka piosenki <i>Skarb</i> (O Matce). Muzyka filmowa	– W. Kazanecki, walc z filmu <i>Noce i dnie</i> – H. Shore, fragment ścieżki dźwiękowej filmu <i>Władca pierścieni</i> – K. Dębski <i>Szarża jazdy polskiej</i> ze ścieżki dźwiękowej filmu <i>Ogniem i mieczem</i>		– zapoznanie z gatunkiem muzyki filmowej, kompozytorami tworzącymi muzykę filmową, określeniem <i>taper</i> i rolą muzyki w filmie	– zna nazwiska kompozytorów muzyki filmowej – wyjaśnia rolę <i>taperów</i> – śpiewa poprawnie piosenkę <i>Skarb</i> (O Matce)	– medialna – wychowanie do życia w rodzinie

VIII. Przykładowe plany nauczania

37

<p>Życie i twórczość Karola Szymanowskiego. Opracowanie instrumentalne utworu <i>House of the Rising Sun</i></p>	<p>- K. Szymanowski, <i>Źródło Aretuzy</i></p>	<p>- opracowanie instrumentalne utworu <i>House of the Rising Sun</i></p>	<p>- zapoznanie z twórczością i ważnymi faktami z życia K. Szymanowskiego - zapoznanie z grą dwudźwięków - wyjaśnienie określenia <i>partytura</i></p>	<p>- zna ważne fakty z życia i twórczości K. Szymanowskiego - wykonuje akompaniament do utworu <i>House of the Rising Sun</i> - definiuje określenie <i>partytura</i></p>	
<p>Nauka piosenki <i>Familijny blues</i>. Nowe gatunki w muzyce</p>	<p>- L. Armstrong, <i>Hello, Dolly</i> - E. Presley, <i>Blue Suede Shoes</i></p>	<p>- granie na dzwonicznych chromatycznych piosenki <i>Love Me Tender</i></p>	<p>- zapoznanie z gatunkami muzyki rozrywkowej, kompozytorami i wykonawcami tej muzyki</p>	<p>- śpiewa poprawnie pod względem intonacyjnym piosenkę <i>Familijny blues</i> - wymienia gatunki muzyki rozrywkowej - podaje nazwiska wykonawców</p>	<p>- medialna</p>
<p>Nauka piosenki <i>Jak szybko mijają chwile</i>. Najnowsze gatunki muzyki rozrywkowej</p>	<p>- The Beatles, <i>Yesterday</i></p>	<p>- granie na instrumentach utworu <i>Mamma mia</i></p>	<p>- zapoznanie z najnowszymi gatunkami muzyki rozrywkowej: dance, hip-hopem, rapem, muzyką elektroniczną - zapoznanie z kompozytorami i wykonawcami (zespołami) muzyki rozrywkowej</p>	<p>- wymienia najnowsze rodzaje muzyki rozrywkowej - charakteryzuje i rozpoznaje jej rodzaje - wymienia kompozytorów i wykonawców - podaje nazwy zespołów muzycznych - śpiewa poprawnie pod względem intonacyjnym piosenkę <i>Jak szybko mijają chwile</i></p>	<p>- medialna</p>

Temat lekcji	Percepcja muzyki	Tworzenie muzyki	Wiadomości o muzyce	Przewidywane osiągnięcia ucznia. Uczeń:	Ścieżki edukacyjne
<p>Idziemy na koncert</p> <ul style="list-style-type: none"> – operetka, musical 	<ul style="list-style-type: none"> – J. Offenbach, kankan z <i>Orfeusza w piekle</i> – J. Bock, <i>Gdybym był bogaczem</i> z musicalu <i>Skrzypek na dachu</i> – A. L. Webber, <i>Superstar</i> z musicalu <i>Jesus Christ Superstar</i> – J. Stoklosa, <i>Wieża Babel</i> z musicalu <i>Metro</i> 		<ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie z formą operetki i musicalu – poznanie twórców operetek i musicali 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia tytuły znanych operetek – podaje różnice między operetką a musicaliem – podaje tytuły musicali – wymienia twórców operetek i musicali – potrafi zanuć pierwsze takty arii <i>Usta milczą, dusza śpiewa</i> z operetki <i>Wesoła wdówka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – medialna
<p>Nauka kanonu <i>Piosenkę zanućmy</i>. Życie i twórczość Witolda Lutosławskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> – W. Lutosławski, <i>Spóźniony słowik</i> 		<ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie z twórczością i ważnymi faktami z życia W. Lutosławskiego – zapoznanie z melodią kanonu <i>Piosenkę zanućmy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – śpiewa kanon poprawnie pod względem intonacyjnym i z podziałem na trzy głosy – omawia twórczość kompozytorską W. Lutosławskiego 	

Notatki

